

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Έχει παρατηρηθεί ότι οι πέρα από τα κοινά μέτρα δημιουργικοί άνθρωποι στον τομέα του πνεύματος έχουν σιδερένια αντοχή και μπορούν να εργάζονται σκληρά χωρίς να καταρρέουν από εξάντληση. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου η παραγωγική τους ικανότητα, και ποσοτικά μόνο θεωρούμενη, ως όγκος καθημερινής εργασίας σχεδόν χειρωνακτικής, προκαλεί κατάπληξη. [...] Ανεξάρτητα από την ποιότητα, αυτή καθαυτή η ποσότητα της παραγωγής έχει κάτι το υπεράνθρωπο — ξεπερνά κατά πολύ τις κοινές ανθρώπινες δυνάμεις. [...] Οι οκνηροί και ανέμελοι είναι στην ιστορία του πνεύματος σπάνιοι· ο μεγάλος αριθμός αποτελείται από ακαταπόνητους δουλευτάδες.

[...]

Η μεγάλη αντοχή του πνευματικού δημιουργού γεννιέται και συντηρείται, κατά κύριο λόγο, από την ψυχή του. Η φλογερή αγάπη προς το έργο του και η πίστη η αδιάσειστη στον προορισμό αυτού του έργου είναι οι μεγάλες πηγές της δύναμής του. Αυτές δεν τον αφήνουν (και στην περίπτωση ακόμη της κλονισμένης υγείας) να λυγίσει. Ο άνθρωπος που αγαπάει και πιστεύει αυτό που κάνει, ζει όρθιος με την ψυχή του. Αυτή τον διατηρεί ακμαίο, νέο, δροσερό. Και επειδή την αγάπη και την πίστη τη βρίσκει μόνο εκείνος που με ορισμένη πνευματική τοποθέτηση δίνει περιεχόμενο, πρόγραμμα, νόημα στη ζωή του, και δικαίωση του μόχθου του θεωρεί την εκτέλεση αυτού του προγράμματος (την «πλήρωση του νοήματος» της ζωής), η πνευματική τοποθέτηση είναι, σε τελευταίαν ανάλυση, το στοιχείο που τροφοδοτεί την αντοχή του δημιουργού (απέναντι στη φθορά που φέρνει ο κάματος, αλλά και απέναντι στους κλυδωνισμούς της ζωής, στο φυσικό και στον ηθικό «πόνον»). Ο κοινός άνθρωπος που δεν είναι κατά τον ίδιο τρόπο τοποθετημένος, εύκολα εξαντλείται και καταρρέει όταν χτυπηθεί από ένα ανεπάντεχο δεινό ή όταν η υπέρμετρη δουλειά αρχίσει να φθείρει την υγεία του. Ο πνευματικά τοποθετημένος δημιουργός δεν γκρεμίζεται εύκολα ούτε από τη νόσο, ούτε από τα γερατειά, ούτε από τις απογοητεύσεις και τα πένθη, τα ατυχήματα της ζωής, και όπως ο πολυάσχολος και προκομμένος άνθρωπος δεν «ευκαιρεί», καθώς λέμε, ν' αρρωστήσει, έτσι κι αυτός, με την προσήλωσή του στο νόημα που έχει δώσει στη ζωή του, δεν «ευκαιρεί» ούτε τον κόπο να αισθανθεί ούτε τη φθορά — και φτάνει στο τέρμα του βίου σαν τον αθλητή που πέφτει επιτέλους για να αναπαυθεί στη χαρά της νίκης.

[...]

Κατά βάθος πρόκειται για την πανίσχυρη ψυχική αντοχή ενός εκλεκτού ανθρώπου που σύμφωνα με την πνευματική του τοποθέτηση ξέρει να δίνει στα γεγονότα μια δική του σημασία και να τα δαμάζει.

(Ε. Π. Παπανούτσος, *Πρακτική Φιλοσοφία*, Β' έκδοση, Αθήνα 1980, σελ. 320, 321-322, 323)

Α. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (70-90 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε 70-80 λέξεις το περιεχόμενο του ακόλουθου αποσπάσματος από το κείμενο: «Ο άνθρωπος που αγαπάει και πιστεύει αυτό που κάνει, ζει όρθιος με την ψυχή του».

Μονάδες 10

B2. «Η μεγάλη αντοχή [...] στη χαρά της νίκης». Στη συγκεκριμένη παράγραφο να διερευνήσετε:

α. Ποιον τρόπο πειθούς επιστρατεύει ο συγγραφέας; (Μονάδες 2)

β. Ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί; Να αναφέρετε ένα παράδειγμα για κάθε περίπτωση. (Μονάδες 3)

Μονάδες 5

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου: **ακαταπόνητους, ανεπάντεχο, υπέρμετρη, προσήλωση, δαμάζει.**

B4. Να αναφέρετε πέντε παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας από το κείμενο που σας έχει δοθεί.

Μονάδες 5

Γ. Στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου σας πραγματοποιείται εκδήλωση για παιδιά που προέρχονται από περιοχή της χώρας η οποία έχει πρόσφατα πληγεί από φυσική καταστροφή. Εκεί έχετε κληθεί ως εκπρόσωπος του σχολείου σας να απευθύνετε σύντομη ομιλία. Τι θα αναφέρατε σχετικά με την ψυχική δύναμη που απαιτείται για να αντιμετωπίσουν τα παιδιά αυτά με αισιοδοξία το μέλλον τους; Με ποιους τρόπους, κατά τη γνώμη σας, θα μπορούσε η Πολιτεία να συμβάλει στην ανακούφισή τους; Η ομιλία σας δεν πρέπει να ξεπερνά τα 10' (500-600 λέξεις).

Μονάδες 50

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Απαντήσεις

A. περίληψη

Στο κείμενο γίνεται λόγος για τη δράση του πνευματικού ανθρώπου και τις πηγές έμπνευσης της ενέργειάς του. Το έργο των ανθρώπων του πνεύματος είναι αξιοθαύμαστο. Τη δύναμη τους την αντλούν από την ψυχή τους, από τις αρχές και τις αξίες που διέπουν τη ζωή τους. Αυτές προκύπτουν από την «πνευματική τοποθέτησή» τους, τη δύναμη δηλαδή που τους καθιστά ακούραστους και εμπνέει τη συνεχή δράση - σε αντίθεση με τους κοινούς ανθρώπους, που βάλονται ευκολότερα από τον κόπο και τα χτυπήματα της ζωής. Ο πνευματικός άνθρωπος με τη δύναμη της ψυχής του και τη στάση του νοσηματοδοτεί τη ζωή.

B1

Ο άνθρωπος που αγαπάει και πιστεύει αυτό που κάνει, ζει όρθιος με την ψυχή του. Είναι εφοδιασμένος με τη δύναμη που του δίνει η αυτοκριτική, οι οικογενειακές, οι ηθικές αξίες, η παράδοση, τα πρότυπά του καθώς και οι αρχές της ελευθερίας, της ισότητας και της αξιοκρατίας. Αφοσιώνεται στο έργο του με πάθος και ειλικρίνεια και καταφέρνει να δικαιώσει την ανθρώπινη υπόστασή του ηθικά και δημιουργικά.

B2

A) στην παράγραφο κυριαρχεί η επίκληση στο συναίσθημα

B) η επίκληση στο συναίσθημα επιτυγχάνεται με χρήση λέξεων - φράσεων συγκινησιακά φορτισμένων όπως: φλογερή αγάπη, η πίστη η αδιάσειστη. Επίσης με τη χρήση σχημάτων λόγου όπως: δεν γκρεμίζεται εύκολα ούτε από τη νόσο, φτάνει στο τέρμα του βίου του σαν τον αθλητή.

Ακολουθώς, με τη λογοτεχνικότητα – λυρισμό μέσω των λόγιων φράσεων: κάματος, κλυδωνισμός, μόχθος.

B3

Ακούραστους, απροσδόκητο, υπερβολική, αφοσίωση, τιθασεύει.

B4

Η αδιάσειστη πίστη, κλυδωνισμοί της ζωής, δεν γκρεμίζεται εύκολα από τη νόσο, δεν ευκαιρεί να αρρωστήσει, ξέρει να τα δαμάζει.

Γ. παραγωγή λόγου

- Προσφώνηση
- Αφόρμηση και περιγραφική αναφορά των ενδεχόμενων φυσικών καταστροφών.

Προτάσεις για την ενίσχυση της ψυχικής δύναμης που απαιτείται:

- Συνειδητοποίηση της ανυπέρβλητης δύναμης της φύσης, αλλά και πίστη στην ικανότητα του ανθρώπου να ανταποκρίνεται στα χτυπήματα της ζωής.
- Δραστηριοποίηση προς τον τομέα αυτό με ενίσχυση αξιών όπως η συλλογικότητα, η ομαδικότητα, η αλληλοβοήθεια και η συμπαράσταση.

Πρέπει, λοιπόν, να τονιστούν τα στοιχεία της :

- συνεπούς και ορθολογικής κρίσης
- της μελετημένης και σχεδιασμένης δράσης
- της οργανωμένης αυτενέργειας και της συνεργασίας
- της αυτόβουλης, εθελοντικής και αφιλοκερδούς προσφοράς
- της διαρκούς και αξιόπιστης συνδρομής και προσφοράς ανακούφισης
- της ψυχραιμίας.

Η ψυχική δύναμη αναφέρεται στα στοιχεία :

- της πίστης του προορισμού, της ορθολογικής ηθικής στάσης, της αεικίνητης και ακούραστης δραστηριότητας που χαρακτηρίζεται από την προσήλωση στο έργο, δηλαδή, την επικέντρωση στην συγκεκριμένη εργασία που πρέπει να επιτελεστεί, ειδικά σε επείγουσες συνθήκες.
- Δράση πνευματικών ανθρώπων προς την κατεύθυνση της επίρρωσης της ψυχικής ισορροπίας.
- Ανθρωπιστική παιδεία η οποία θα ενισχύσει την πίστη στη δύναμη του ανθρώπου. Οι ψυχικές αρετές θα αναπτυχθούν τονίζοντας επίσης τη δημιουργικότητα, τα ιδανικά και το θάρρος της νεολαίας, την αισιοδοξία, την καρτερία.

Προτάσεις για τη συμβολή της πολιτείας προς αυτή την κατεύθυνση

- Αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας, ιατρικού υλικού και ειδών πρώτης ανάγκης στις πληγείσες περιοχές. Επίσης, αποστολή εξειδικευμένου προσωπικού (ψυχολόγοι, γιατροί, ομάδες διάσωσης)
- Παροχή κινήτρων σε μη κερδοσκοπικές ανθρωπιστικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό και συνεργασία του με κρατικούς φορείς για την άμεση παρέμβαση και επίλυση των προβλημάτων.
- Η κινητοποίηση της πολιτείας αφορά στην ετοιμότητα και στην οργανωμένη δράση, με τακτικό και έκτακτο προσωπικό, σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, και αποβλέπει στην αντιμετώπιση των κρίσιμων καταστάσεων.
- Οργάνωση και εκπαίδευση μόνιμων ομάδων πολιτικής προστασίας
- Μαθήματα πολιτικής προστασίας στην στοιχειώδη και μέση εκπαίδευση
- Δημιουργία φορέων και θεσμών που θα προωθήσουν δράσεις με προσανατολισμό την ανοικοδόμηση των περιοχών
- Αναστολή οικονομικών υποχρεώσεων των πληγέντων και θέσπιση ελαφρυντικών γι' αυτούς διατάξεων – προστασία από κερδοσκόπους
- Οικονομική ενίσχυση και παροχή θέσεων εργασίας
- Κινητοποίηση της διεθνούς κοινότητας / διεθνής συνεργασία, συλλογικές πρωτοβουλίες λαών, τοπικών κοινωνιών, κοινωνίας των πολιτών.

Αποφώνηση.